



Rural Development and Its Effects on Crime Reduction from the Perspective of Local Participation

Mina Zamani¹, Shohreh Taj^{2*}, Alireza Estelaji³

1. PhD Student of Geography and Rural Planning, Department of Geography, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Geography, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

3. Professor, Department of Geography, Yadegar-e Imam Khomeini, Shahr-e Rey Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Type of Article:

Original Research

Pages: 91-108

Corresponding Author's Info

ORCID: 0000-0000-0000-0000

TELL: +9800000000000

Email: shohrehtaj36@gmail.com

Article history:

Received: 16 Feb 2025

Revised: 20 Apr 2025

Accepted: 30 May 2025

Published online: 23 Sep 2025

Keywords:

Development, Sense of Security, Prometheus Technique, Damavand Province.

ABSTRACT

From the perspective of local participation, the present research aimed at analyzing the effects of rural development on crime reduction in the rural areas of Jam Abrood rural district, Damavand province, Iran. This is a theoretical and applied research using descriptive-analytical methods. Library and field methods were used to gather data. The statistical population included households in the rural areas and based on Cochran's formula, 310 questionnaires were distributed among them. SPSS statistical tests and Prometheus technique were used to analyze the data. The results in the form of a combination of indicators showed that the significance level was less than 0.05. Also, the averages of economic factor, 2.73, social factor, 3.05, infrastructural factor, 2.53, institutional factor, 2.60 and environmental factor, 3.87, indicated that the studied area was in a good situation in terms of social and environmental factors and regarding the other factors, especially physical and institutional, it needed more attention. The average of all indicators were also calculated to be 2.93. The results of the Prometheus technique also showed that the villages including Vadan with a net flow of 1, Ochong, 0.84 and Luman and Zan, 0.61, were in better situations. Finally, Pearson correlation coefficient was used to measure the relationship between development and the sense of security in rural areas. The results showed that there was a positive and significant relationship between rural development and the sense of security (crime reduction).



This is an open access article under the CC BY license.

© 2025 The Authors.

How to Cite This Article: Zamani, M; Taj, SH & Estelaji, A (2025). "Rural Development and Its Effects on Crime Reduction from the Perspective of Local Participation". *Journal of Comparative Criminal Jurisprudence*, 5(3): 91-108.



انجمن علمی فقه‌پژای تطبیقی ایران

فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

www.jccj.ir



فصلنامه فقه‌پژای تطبیقی

دوره پنجم، شماره سوم، پاییز ۱۴۰۴

توسعه روستایی از منظر مشارکت محلی و تأثیر آن بر کاهش جرم

مینا زمانی^۱، شهره تاج^{۲*}، علیرضا استعلاجی^۳

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، گروه جغرافیا، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استادیار، گروه جغرافیا، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسؤول)

۳. استاد، گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

در این پژوهش هدف تحلیل اثرات توسعه روستایی از منظر مشارکت محلی و تأثیر آن بر کاهش جرم در مناطق روستایی دهستان جمع آبرود شهرستان دماوند می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر ماهیت، نظری - کاربردی و از لحاظ روش مطالعه، توصیفی - تحلیلی است. برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق شامل خانوارهای مناطق روستایی بوده‌اند که براساس فرمول کوکران ۳۱۰ پرسشنامه بین آنان توزیع گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری SPSS و تکنیک پرومته بهره گرفته شد. نتایج تحقیق به‌صورت ترکیب شاخص‌ها گویای آن است که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده است. همچنین میانگین عامل اقتصادی برابر با ۲/۷۳، عامل اجتماعی با ۳/۰۵، عامل زیرساختی با ۲/۵۳، عامل نهادی با ۲/۶۰ و عامل محیطی با ۳/۸۷، نشان‌دهنده آن است که منطقه مورد مطالعه به‌لحاظ عوامل اجتماعی و محیطی وضعیت مناسبی دارد و در سایر عوامل به‌خصوص عوامل کالبدی و نهادی نیازمند توجه بیشتری است. میانگین مجموع شاخص‌ها نیز ۲/۹۳ محاسبه شده است. نتایج تکنیک پرومته نیز گویای آن است که روستاهای وادان با جریان خالص ۱، اوچونگ با ۰/۸۴ و لومان و زان با ۰/۶۱ به‌ترتیب از وضعیت مناسب‌تری برخوردارند. درنهایت جهت سنجش رابطه بین توسعه و احساس امنیت در مناطق روستایی از ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شد. نتایج نشان حاکی از آن است که بین توسعه روستایی و احساس امنیت (کاهش جرم) رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۹۱-۱۰۸

اطلاعات نویسنده مسؤول

کد ارکید:-.....-.....-.....

تلفن: +۹۸۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰

ایمیل: shohrehtaj36@gmail.com

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۸

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۴/۰۱/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۰۹

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۷/۰۱

واژگان کلیدی:

توسعه، احساس امنیت، تکنیک پرومته، شهرستان دماوند.

خوانندگان این مجله، اجازه توزیع، ترکیب مجدد، تغییر جزئی و کار روی حاضر به صورت غیرتجاری را دارند.



© تمامی حقوق انتشار این مقاله، متعلق به نویسنده می‌باشد.

مقدمه

باتوجه به ویژگی‌های فضاهای روستایی و جایگاه و نقش آن‌ها در فرایند توسعه ملی و حتی توسعه شهری، توجه به برنامه‌ریزی توسعه روستایی اهمیت دارد. در واقع باتوجه به اصل مکمل بودن فضاها و مکان‌ها، توسعه ملی و توسعه شهری بدون توسعه روستایی، معنی و مفهوم نخواهد داشت. همچنین لزوم ساماندهی و توزیع بهینه جمعیت در سطح کشور در راستای بهره‌برداری مناسب از منابع و امکانات کشور و به عبارتی آمایش سرزمین، از دیگر نکاتی است که اهمیت برنامه‌ریزی توسعه روستایی را روشن می‌سازد. در وضع موجود استقرار جمعیت در کشور به شکل موزونی نیست؛ این موضوع در مناطق روستایی و در نقاط شهری مصداق دارد. اگر از ذکر آمار و ارقام صرف نظر کنیم و صرفاً به بیان عدم توان مناطق شهری در جذب جمعیت آتی کشور بسنده کنیم، مناطق روستایی در صورت تجهیز می‌توانند بخشی از جمعیت مازاد را در خود جای دهند و ضمن کاستن از معضلات شهری، بستر مناسب‌تری را برای توزیع جمعیت فراهم آورند. تنوع ویژگی‌های طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی - فضایی کشور باعث شده است که هریک از نواحی روستایی ویژگی‌ها، امکانات، استعدادها و نیز تنگناها و محدودیت‌های معینی داشته و به همین ترتیب هریک با قراردادن در سطح معینی از توسعه و سازمان‌یافتگی، اولویت‌ها و نیازهای خاصی داشته باشد (قادرمرزی و همکاران، ۱۴۰۲: ۸۶). بنابراین توسعه روستایی به‌عنوان فرایندی جامع و چندبعدی، همواره دغدغه سیاست‌گذاران توسعه و برنامه‌ریزان بوده است (ریاحی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۲۱). یکی از دغدغه‌های مهم به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، رسیدن به سطح قابل قبولی از توسعه در ابعاد مختلف است که توسعه روستایی یکی از ابعاد اولیه و مهم توسعه ملی هر کشور محسوب می‌شود. توسعه روستایی به‌عنوان یک فرایند تغییرات اجتماعی، اقتصادی و اجتماعی در محیط روستا، شامل بهبود بازدهی و افزایش اشتغال و درآمد روستاییان، تأمین حدقل قابل قبول سطح تغذیه، مسکن، آموزش و پرورش و بهداشت است (برقی و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۳۹۸). یکی از موانع توسعه به‌خصوص در مناطق روستایی، امنیت می‌باشد، چراکه ناامنی و ناپایداری مانع رشد و توسعه می‌گردد و زمینه را برای عدم

توسعه‌یافتگی فراهم می‌آورد، پس توسعه و امنیت رابطه متقابل و دوسویه دارند. هریک به دیگری وابسته است و در عین حال هریک می‌تواند مانعی برای دیگری باشد. به این معنا نبود امنیت در عقب‌ماندگی و ناپایداری فرایند رشد و توسعه نقش دارد و موجب بحران در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... می‌شود (امانپور، ۱۳۹۷: ۱۱۲). امنیت علاوه بر توسعه با عدالت سرزمینی نیز رابطه مستقیم دارد، چنان‌که نابرابری‌های فضایی، اقتصادی و رفاهی، به‌ویژه بین مناطق مرکزی و پیرامونی، شهری و روستایی می‌توانند شکاف‌های سیاسی را عمیق کنند و نارضایتی ناحیه‌ای را تغذیه کنند و چنان‌چه محرومیت نسبی حاشیه‌ها و عدم برخورداری آن‌ها از امکانات با عدم رسیدگی به مشکلات آن‌ها همراه گردد، می‌تواند زمینه‌ساز ناامنی و بروز بحران گردد (مختاری چلچله، ۱۳۹۴: ۱۱).

دهستان جمع آبرود شهرستان دماوند به‌عنوان محدوده مورد مطالعه، در جنوب سلسه کوه‌های البرز مرکزی و شرق استان تهران واقع شده است. این شهرستان بر حسب آخرین تقسیمات سیاسی کشور شامل ۲ بخش، ۵ دهستان، ۵ نقطه شهری و ۱۵۸ نقطه روستایی است. از جمعیت شهرستان دماوند ۷۳/۸۴ درصد آن در نقاط شهری و مابقی آن در نواحی روستایی ساکن هستند. در چند دهه اخیر رشد و توسعه شهر تهران باعث مشکلات زیادی در روستاهای پیرامون شده است. این تحقیق درصدد است به تحلیل توسعه روستایی و ارتباط آن با امنیت اجتماعی بپردازد، چراکه این دو عامل در صورت تحقق، یعنی پایداری توسعه و مطلوب بودن امنیت اجتماعی می‌تواند به تثبیت جمعیت روستایی در شهرستان مورد مطالعه کمک نماید و موجب شکل‌گیری توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی شود.

۱- پیشینه تحقیق

مختاری چلچله (۱۳۹۴) در پایان‌نامه خود با عنوان «اثر بخشی توسعه بر امنیت منطقه‌ای شهرستان‌های استان خوزستان» نشان داده‌اند که بین توسعه و امنیت رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

۲- مبانی نظری

امروزه مهم‌ترین بعد توسعه، به توسعه پایدار معروف می‌باشد که از جامعیت مفهومی و زمانی برخوردار است و به‌درستی اهداف توسعه را روشن می‌سازد. این مدل توسعه نه تنها ابعاد مختلف توسعه را دربر می‌گیرد، بلکه به نیازهای نسلی نیز توجه دارد. «به عقیده تیلور این مفهوم مرحله مهمی در تئوری‌های محیطی است، چراکه مشخص می‌کند جوامع چگونه باید سازماندهی شوند تا ضمن رشد و توسعه بتوانند به عدالت محیطی نیز برسند». توسعه پایدار فرایندی است که در جهت استفاده منطقی و بهینه منابع و هدایت سرمایه‌گذاری‌ها و سمت‌گیری‌های تکنولوژی در راستای تأمین حال و آینده جامعه بر مبنای دیدگاه کلی‌نگر که تمام ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و دیگر نیازهای بشری را دربر می‌گیرد. باتوجه به تعریف فوق ملاحظه می‌شود که توسعه پایدار مفاهیمی نظیر شهر، روستا، انرژی، عدالت اجتماعی، امنیت، توزیع عادلانه ثروت، مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها را شامل می‌گردد، است (امیری و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۷). چنان‌چه این نابرابری‌ها به‌ویژه بین مناطق مرکزی و پیرامونی می‌تواند شکاف‌های سیاسی را عمیق‌تر کند و نارضایتی ناحیه‌ای را موجب شود. از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه پایدار می‌توان به توسعه اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی اشاره نمود. توسعه اقتصادی در واقع مبتنی است بر استفاده از عوامل اقتصادی به‌منظور افزایش درآمد و بالابردن سطح زندگی عمومی که در نتیجه بهبود زندگی و رفاه عمومی مردم را دربر دارد. توسعه اقتصادی، جنبه‌ای از توسعه اجتماعی و فرهنگی است و فرایندی است که در طی آن شالوده‌های اقتصادی جامعه دگرگون می‌شود، به‌طوری‌که حاصل چنین دگرگونی و تحولی در درجه اول کاهش نابرابری‌های اقتصادی و تغییراتی در زمینه‌های تولیدی، توزیع و الگوهای مصرف جامعه خواهد بود (ملکی، ۱۳۹۰: ۳۹). توسعه اجتماعی از مفاهیمی است که با چگونگی و شیوه زندگی افراد یک جامعه پیوندی تنگاتنگ دارد و در ابعاد عینی بیشتر ناظر بر بالابردن سطح زندگی عمومی از طریق ایجاد شرایط مطلوب و بهینه در زمینه‌های فقرزدایی، تغذیه، بهداشت، مسکن، آموزش و چگونگی گذران اوقات فراغت است (توسلی، ۱۳۷۳: ۴۳۸).

حیدری ساریان (۱۳۹۵) در تحقیقی به سنجش رابطه پایداری اقتصادی با امنیت اجتماعی در شهرستان اردبیل پرداخته‌اند. یافته‌های استنباطی تحقیق، نشان داد که به جزء متغیر سازگاری با محیط، بین تمامی متغیرهای پژوهش (رفع فقر، کاهش آسیب‌پذیری، تنوع‌بخشی، کارایی و بهره‌وری) با احساس امنیت اجتماعی در مناطق روستایی شهرستان اردبیل، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

حیدری ساریان و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی با عنوان «تحلیل امنیت اجتماعی و اثرات آن بر توسعه گردشگری در شهرستان اسلام‌آباد غرب» به این نتیجه دست یافتند که از بین شاخص‌های امنیت اجتماعی، شاخص امنیت بهداشت و سلامت بیشترین تأثیر را در توسعه گردشگری داشته است و شاخص امنیت ارتباطی کمترین تأثیر را دارا بوده است و در مجموع امنیت اجتماعی توانسته است باعث توسعه گردشگری در روستا گردد.

امیری و همکاران (۱۳۹۹)، در تحقیقی به رابطه توسعه و امنیت در استان‌های کشور پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که همبستگی بین متغیرها مثبت و مستقیم می‌باشد و نقشه توسعه یافتگی استان‌های کشور با نقشه میزان جرم‌خیزی آن تا حد بسیار بالایی هم‌خوانی و مطابقت دارد و این مطابقت و همبستگی در میان متغیرهای مورد بررسی به ترتیب بین میزان امنیت و سطح توسعه اقتصادی - صنعتی و خدمات عمومی و زیربنایی با مقادیر ۰/۶۵۵ و ۰/۵۸۸ می‌باشد که نشان‌دهنده اهمیت این دو بخش در ارتقای سلامت و امنیت جامعه می‌باشد.

زالی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی به رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی سیستان و بلوچستان پرداخته‌اند. نتایج حاکی است که امنیت و ابعاد آن با توسعه و ابعاد آن شامل توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی ارتباط چشم‌گیری دارد و تغییر در هر بُعد از امنیت تأثیر به‌سزایی در توسعه و ابعاد آن خواهد داشت و بالعکس.

در نهایت رضایت شهروندان متأثر است (زالی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۱۴۷). از این رو یکی از مهم‌ترین عواملی که امنیت یک کشور را مورد تهدید قرار می‌دهد، وجود نابرابری‌های فضایی بین مناطق مختلف جغرافیایی آن کشور است، چنان‌که این نابرابری‌ها، به‌ویژه بین مناطق مرکزی و پیرامونی می‌تواند شکاف‌های سیاسی را عمیق‌تر کند و نارضایتی ناحیه‌ای را موجب می‌گردد (رضازاده و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۷). از طرف دیگر، توسعه و حرکت به‌سوی آن به تقویت مبانی قدرت ملی و در نتیجه امنیت ملی در کشور می‌انجامد و امنیت ملی نیز، یکی از بسترهای مناسب جهت توسعه ملی را فراهم می‌آورد (اطاعت و موسوی، ۱۳۹۰: ۷۵).

۳- محدوده مورد مطالعه

محدوده دهستان جمع آبرود، مشتمل بر ۱۵ روستا (هاشمک، وردانه، وادان، محمودیه، لومان، زیارت بالا، زان، دواب، چشمه ابراهیم، بیدک، بولان، اهران، اوچونک، اتابک کتی و اتابک شمس اولیاء) است. از نظر موقعیت جغرافیایی، این منطقه از شرق به دهستان ابرشویه و از غرب و شمال به دهستان تاررود و از جنوب به شهرستان گرمسار استان سمنان محدود می‌شود (طهماسبی طهرانی، ۱۳۹۳).



شکل ۱. موقعیت جغرافیایی دهستان جمع آبرود

۴- روش‌شناسی تحقیق

توسعه فرهنگی از ابعاد و بار ارزشی بیشتری نسبت به سایر بخش‌های توسعه همانند توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی برخوردار است و همچنین تأکید بیشتری بر نیازهای غیرمادی افراد جامعه دارد (ملکی، ۱۳۹۰: ۴۰). اولویت توسعه فرهنگی در مسیر توسعه غیرقابل انکار است. توسعه فرهنگی، توسعه اقتصادی را به‌دنبال دارد، درحالی‌که توسعه اقتصادی منجر به توسعه فرهنگی نشده، بلکه تسلط فرهنگی را به‌دنبال دارد.

در یک تقسیم‌بندی عمده نیز می‌توان امنیت را به امنیت فردی و اجتماعی تقسیم نمود: بر این اساس امنیت فردی ناظر بر آرامش و آسایش خواهد بود که خود فرد بدون در نظر گرفتن امکانات جامعه برای خود فراهم می‌کند. در مقابل امنیت اجتماعی در اشاره و آرامش و آسودگی مهیا گردیده است، از طرف جامعه برای اعضای خود به‌کار می‌رود. در فضای شهری نیز احساس امنیت شهری به این معناست که شهروندان بتوانند آزادانه جابه‌جا شوند، با هم‌شهریان خود ارتباط برقرار کنند و به فعالیت‌های اجتماعی بپردازند و بدون آن‌که تهدید شوند (صانعی، ۱۳۸۵: ۱۵۰).

امنیت و توسعه مفاهیمی به‌هم‌پیوسته، لازم و ملزوم یکدیگر بوده، به‌طوری‌که دستیابی به توسعه بدون برخورداری از امنیت ناممکن بوده و توسعه نیز در برخورداری امنیت نقش به‌سزایی دارد و این پیوستگی در سطوح مختلف محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی مصداق پیدا می‌کند. خوشبختانه امروزه این‌که بهترین راهبرد امنیتی، راهبرد تضمین‌کننده توسعه است، به یک باور عمومی تبدیل می‌شود (امانپور، ۱۳۹۷: ۱۹). نظریه‌پردازان زیادی نتیجه عدم تحقق مؤلفه‌های توسعه پایدار را در بروز ناپایداری‌های امنیتی مورد بررسی قرار داده‌اند. رابطه امنیت نه تنها با توسعه، بلکه با خیلی از شاخص‌های توسعه نیز به‌طور جداگانه مورد پژوهش قرار گرفته است. بر این اساس، ایجاد اشتغال در جامعه علاوه بر درآمد و رهایی از ورطه فقر، دامنه گسترده‌تری به‌لحاظ ایجاد ثبات سیاسی و امنیتی را در جامعه دارد (رضازاده و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۰). هدف اصلی و تغییرناپذیر هر حکومت ملت پایه، بقای ملی بوده که این مهم در گرو امنیت ملی است و این مسأله نیز از میزان توانایی حکومت در حفظ وحدت ملی، توسعه متوازن منطقه‌ای و

۵- یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا ویژگی‌های عمومی پاسخگویان مورد بررسی قرار گرفت. طبق نتایج حاصله براساس جنسیت، ۱/۶ درصد پاسخگویان زن و ۹۸/۴ درصد مرد بوده‌اند. به لحاظ شغل، شغل سرپرست خانوارهای مورد بررسی بیشتر کشاورزی می‌باشد. براساس سطح سواد نیز ۹/۷ درصد سرپرست خانوارها بی‌سواد، ۶۲/۹ درصد زیردیپلم، ۱۹/۴ درصد دیپلم، ۴/۸ درصد فوق دیپلم و ۳/۲ درصد لیسانس و بالاتر را اظهار کرده‌اند.

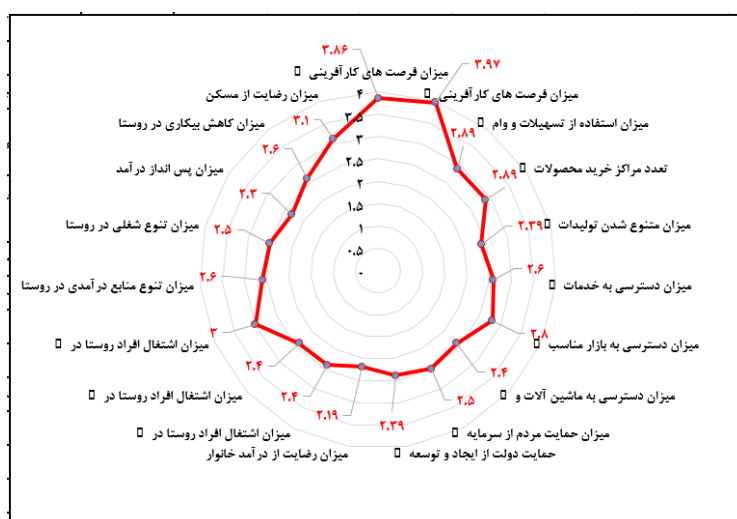
شاخص اقتصادی شامل ۱۹ گویه می‌باشد. طبق میانگین به دست آمده گویه‌های فرصت‌های کارآفرینی کشاورزی با ۳/۹۷، فرصت‌های گردشگری با ۳/۸۶، ظرفیت اشتغال دامداری با میانگین ۳، از دیدگاه پاسخگویان از بیشترین اولویت برخوردار هستند و نشان‌دهنده بالابودن ظرفیت‌های کشاورزی و گردشگری در دهستان جمع آبرود دارد.

پژوهش حاضر از نظر ماهیت، نظری - کاربردی و از لحاظ روش مطالعه، توصیفی - تحلیلی است. برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. به این صورت که برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد پیشینه و مبانی نظری پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای و جهت سنجش توسعه پایدار و امنیت اجتماعی از روش میدانی (ابزار پرسشنامه) بهره گرفته شد. تعیین حجم نمونه آماری آن با استفاده از روش کوکران برحسب تعداد خانوار بوده و روش نمونه‌گیری با استفاده از روش تصادفی ساده بدون جایگزینی انجام شد. طبق این فرمول ۳۱۰ پرسشنامه در سطح مناطق روستایی توزیع شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و تکنیک پرومته بهره گرفته شد.

جدول ۱. بررسی توصیفی شاخص اقتصادی

میانگین	گویه	شاخص
۳/۸۶	میزان فرصت‌های کارآفرینی گردشگری (جاذبه‌های گردشگری، بوم‌گردی، صنایع دستی و ...) جهت سرمایه‌گذاری	اقتصادی
۳/۹۷	میزان فرصت‌های کارآفرینی کشاورزی (تولید محصولات متنوع، فرآوری و ...) جهت سرمایه‌گذاری	
۲/۸۹	میزان استفاده از تسهیلات و وام‌های اعتباری برای ایجاد کسب و کارهای جدید	
۲/۸۹	تعدد مراکز خرید محصولات تولیدشده در بخشی‌های کشاورزی و صنعتی	
۲/۳۹	میزان متنوع‌شدن تولیدات کشاورزی	
۲/۶۰	میزان دسترسی به خدمات حمایتی، مشتریان و افراد مورد نیاز	
۲/۸۰	میزان دسترسی به بازار مناسب برای عرضه تولیدات محلی و بومی به مصرف‌کنندگان	
۲/۴۰	میزان دسترسی به ماشین آلات و ابزارآلات مدرن در فعالیتهای مختلف کشاورزی، صنعتی و خدماتی	
۲/۵۰	میزان حمایت مردم از سرمایه‌گذاری‌های خصوصی برای ایجاد کسب و کار	
۲/۳۹	حمایت دولت از ایجاد و توسعه سازمان‌های غیردولتی فعال مرتبط با کسب و کار	
۲/۱۹	میزان رضایت از درآمد خانوار	

۲/۴۰	میزان اشتغال افراد روستا در بخش‌های کشاورزی
۲/۴۰	میزان اشتغال افراد روستا در بخش خدمات (سوپرمارکت، گردشگری، نانوايي و ...)
۳	میزان اشتغال افراد روستا در بخش دامداری
۲/۶۰	میزان تنوع منابع درآمدی در روستا
۲/۵۰	میزان تنوع شغلی در روستا
۲/۳۰	میزان پس‌انداز درآمد
۲/۶۰	میزان کاهش بیکاری در روستا
۳/۱۰	میزان رضایت از مسکن



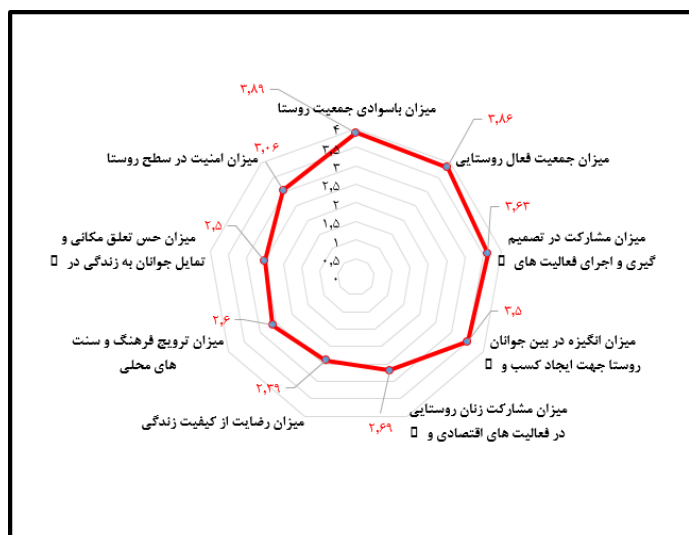
شکل ۲. بررسی توصیفی شاخص اقتصادی

مورد مطالعه هستند. عوامل فوق در بحث توسعه روستایی می‌تواند نقش‌آفرین باشند و تأثیر به‌سزایی در شکل‌گیری توسعه روستایی دارند (جدول ۲).

در شاخص اجتماعی و فرهنگی نیز گویه‌های میزان باسوادی، جمعیت فعال، مشارکت، بالابودن انگیزه در بین جوانان روستایی و بالابودن سطح امنیت، از جمله نقاط قوت روستاهای

جدول ۲. بررسی توصیفی شاخص اجتماعی و فرهنگی

شاخص	گویه	میانگین
اجتماعی	میزان باسوادی جمعیت روستا	۳/۸۹
	میزان جمعیت فعال روستایی	۳/۸۶
	میزان مشارکت در تصمیم‌گیری و اجرای فعالیت‌های مختلف در روستا	۳/۶۳
	میزان انگیزه در بین جوانان روستا جهت ایجاد کسب و کار جدید	۳/۵۰
	میزان مشارکت زنان روستایی در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی	۲/۶۹
	میزان رضایت از کیفیت زندگی	۲/۳۹
	میزان ترویج فرهنگ و سنت‌های محلی	۲/۶۰
	میزان حس تعلق مکانی و تمایل جوانان به زندگی در روستا	۲/۵۰
	میزان امنیت در سطح روستا	۳/۰۶



شکل ۳. بررسی توصیفی شاخص اجتماعی و فرهنگی

دست‌آمده از گویه‌هایی چون دسترسی به مکان‌های آموزشی، دسترسی به مراکز بهداشتی - درمانی، دسترسی به حمل و نقل

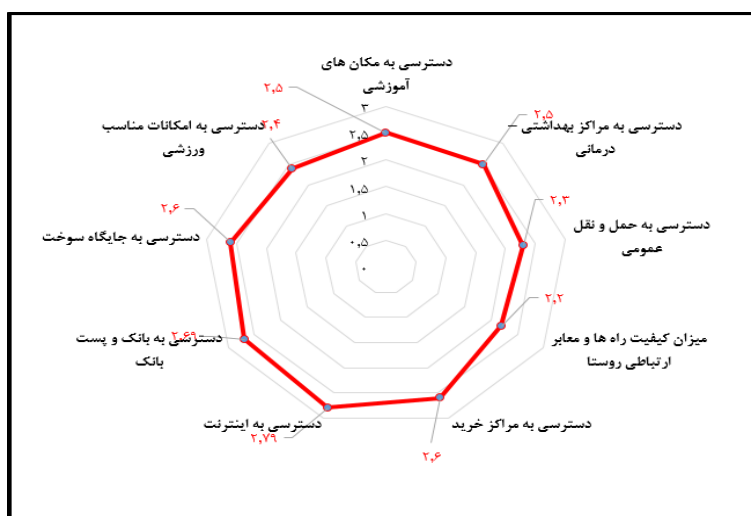
در شاخص کالبدی و زیرساختی که مدیریت روستایی و سازمان‌های متولی نقش اصلی را بازی می‌کنند، میانگین به

مطالعه به‌لحاظ شاخص زیرساختی است و نیاز است که دستگاه‌های مربوطه اقدامات مؤثری در این زمینه انجام دهند (جدول ۳).

عمومی، دسترسی به اینترنت، دسترسی به امکانات مناسب ورزشی، دسترسی به خدمات روستایی مانند آب، برق، گاز و ... کمتر از ۳ را نشان می‌دهد که گویای ضعف روستاهای مورد

جدول ۴. بررسی توصیفی شاخص کالبدی - زیرساختی

شاخص	گویه	میانگین
کالبدی	دسترسی به مکان‌های آموزشی	۲/۵۰
	دسترسی به مراکز بهداشتی - درمانی	۲/۵۰
	دسترسی به حمل و نقل عمومی	۲/۳۰
	میزان کیفیت راه‌ها و معابر ارتباطی روستا	۲/۲۰
	دسترسی به مراکز خرید	۲/۶۰
	دسترسی به اینترنت	۲/۷۹
	دسترسی به بانک و پست‌بانک	۲/۶۹
	دسترسی به جایگاه سوخت	۲/۶۰
	دسترسی به امکانات مناسب ورزشی	۲/۴۰
	میزان دسترسی به خدمات روستایی مانند آب، برق و گاز	۲/۷۰



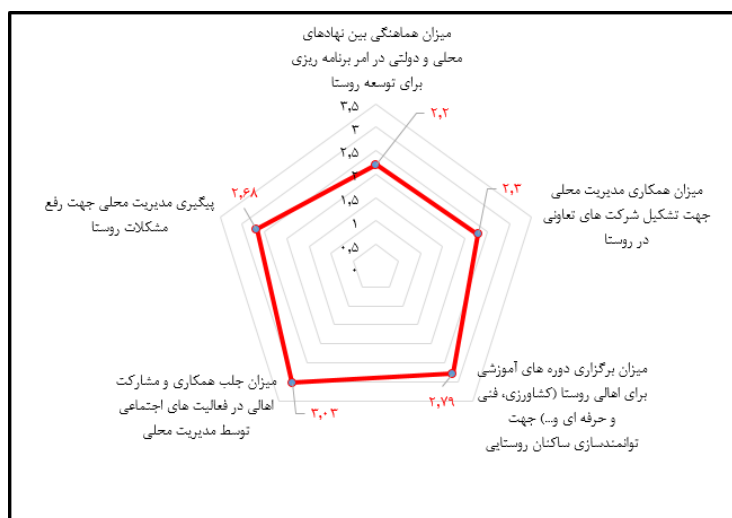
شکل ۴. بررسی توصیفی شاخص کالبدی - زیرساختی

مدیریت محلی با سازمان‌های متولی، برگزاری دوره‌های دانش افزایی در زمینه کسب و کارهای جدید و توانمندسازی و ... از وضعیت مناسبی برخوردار نیستند (جدول ۴).

شاخص نهادی نیز نشان می‌دهد که تنها جلب همکاری و مشارکت اهالی در تصمیم‌گیری‌ها تنها از میانگین متوسطی برخوردار است و سایر گویه‌ها همچون میزان هماهنگی

جدول ۴. بررسی توصیفی شاخص نهادی

شاخص	گویه	میانگین
نهادی	میزان هماهنگی بین نهادهای محلی و دولتی در امر برنامه‌ریزی برای توسعه روستا	۲/۲۰
	میزان همکاری مدیریت محلی جهت تشکیل شرکت‌های تعاونی در روستا	۲/۳۰
	میزان برگزاری دوره‌های آموزشی برای اهالی روستا (کشاورزی، فنی و حرفه‌ای و ...) جهت توانمندسازی ساکنان روستایی	۲/۷۹
	میزان جلب همکاری و مشارکت اهالی در فعالیتهای اجتماعی توسط مدیریت محلی	۳/۰۳
	پیگیری مدیریت محلی جهت رفع مشکلات روستا	۲/۶۸



شکل ۵. بررسی توصیفی شاخص نهادی

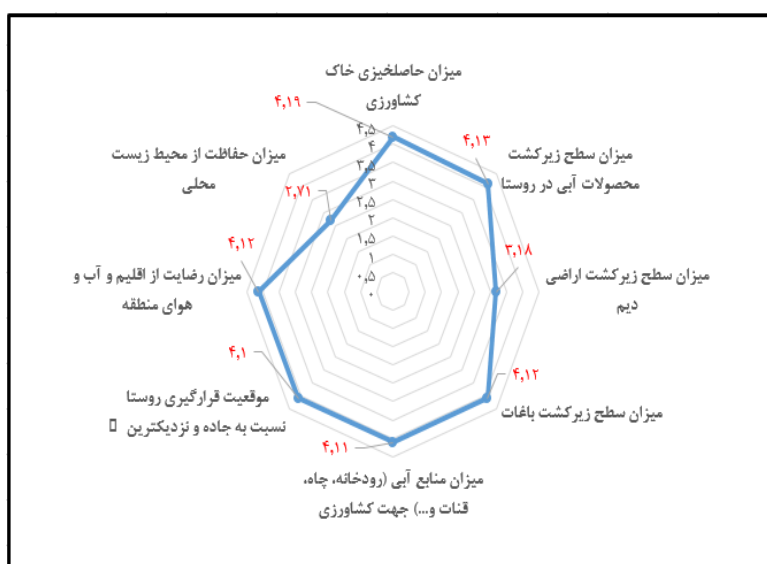
منابع آبی خدادادی است، فراهم می‌باشد، به طوری که براساس نتایج میزان بارش، مرغوبیت خاک کشاورزی، وسعت اراضی آبی و دیم، موقعیت قرارگیری روستا و آب و هوای مرطوب با

شاید نقطه قوت روستاهای مورد مطالعه مربوط به شاخص محیطی است. در واقع نتایج این شاخص گویای آن است که زمینه‌های اصلی توسعه روستایی که شامل خاک حاصل خیز و

میانگین بالاتر از عدد ۴ نشان‌دهنده وضعیت مناسب شاخص محیطی دارد (جدول ۵).

جدول ۵. بررسی توصیفی شاخص محیطی

میانگین	گویه	شاخص
۴/۱۲	میزان بارش	محیطی
۴/۱۹	میزان حاصل‌خیزی خاک کشاورزی	
۴/۱۳	میزان سطح زیرکشت محصولات آبی در روستا	
۳/۱۸	میزان سطح زیرکشت اراضی دیم	
۴/۱۲	میزان سطح زیر کشت باغات	
۴/۱۱	میزان منابع آبی (رودخانه، چاه، قنات و ...) جهت کشاورزی	
۴/۱۰	موقعیت قرارگیری روستا نسبت به جاده و نزدیک‌ترین شهر	
۴/۱۲	میزان رضایت از اقلیم و آب و هوای منطقه	
۲/۷۱	میزان حفاظت از محیط زیست محلی	



شکل ۶. بررسی توصیفی شاخص محیطی

و مدیریت محلی است، اعم از دسترسی به حمل و نقل، خدمات رفاهی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، ارتقای کیفیت زندگی، کیفیت مسکن روستایی، توانمندسازی جامعه روستایی و ... است، در وضعیت نامناسبی قرار دارند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت دهستان جمع آبرود از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های طبیعی و انسانی بالقوه‌ای بهره‌مند است، ولی جهت استفاده درست از آن و تحقق توسعه روستایی نیازمند برنامه‌ریزی جامع است.

در ادامه جهت سنجش وضعیت شاخص‌ها از آزمون فریدمن استفاده شده است. نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که در مجموع ۱۳ شاخص از وضعیت مناسب‌تری برخوردار هستند. این شاخص‌ها که در حوزه اقتصادی، اجتماعی و محیطی می‌باشند، در واقع عوامل مهم جهت توسعه روستایی که شامل سطح زیرکشت محصولات آبی، حاصل‌خیزی خاک، بارش، اقلیم مناسب، فرصت‌های کارآفرینی گردشگری و کشاورزی، جمعیت فعال و باسوادی آن، مشارکت‌پذیری و انگیزه بالا، است، فراهم می‌باشد و عواملی که در حیطه سازمان‌های متولی

جدول ۶. رتبه‌بندی پتانسیل‌های دهستان جمع آبرود

رتبه	گویه	امتیاز
۱	میزان سطح زیرکشت محصولات آبی در روستا	۴۲/۳۶
۲	میزان حاصل‌خیزی خاک کشاورزی	۴۱/۸۱
۳	میزان بارش	۴۱/۷۸
۴	میزان سطح زیرکشت باغات	۴۱/۷۵
۵	میزان رضایت از اقلیم و آب و هوای منطقه	۴۱/۵۸
۶	میزان منابع آبی (رودخانه، چاه، قنات و ...) جهت کشاورزی	۴۱/۵۴
۷	موقعیت قرارگیری روستا نسبت به جاده و نزدیک‌ترین شهر	۴۱/۴۶
۸	میزان فرصت‌های کارآفرینی کشاورزی (تولید محصولات متنوع، فرآوری و ...) جهت سرمایه‌گذاری	۴/۵۹
۹	میزان باسوادی جمعیت روستا	۳۹/۷۶
۱۰	میزان جمعیت فعال روستایی	۳۹/۴۰
۱۱	میزان فرصت‌های کارآفرینی گردشگری (جاذبه‌های گردشگری، بوم‌گردی، صنایع دستی و ...) جهت سرمایه‌گذاری	۳۹/۳۲
۱۲	میزان مشارکت در تصمیم‌گیری و اجرای فعالیت‌های مختلف در روستا	۳۷/۶۲
۱۳	میزان انگیزه در بین جوانان روستا جهت ایجاد کسب و کار جدید	۳۶/۲۱

کالبدی و نهادی نیازمند توجه بیشتری است. میانگین مجموع شاخص‌ها نیز ۲/۹۳ محاسبه شده است. بر این اساس بایستی ضعف‌ها و تهدیدات موجود در زمینه توسعه روستایی را شناسایی و آن‌ها را مرتفع ساخت. باتوجه به ظرفیت‌های محیطی و اجتماعی با رفع مشکلات اقتصادی، کالبدی و نهادی و ارائه راهکارهای مناسب می‌توان به ایجاد و توسعه روستایی منطقه امیدوار بود (جدول ۷).

علاوه بر ارزیابی وضعیت پتانسیل‌ها و رتبه‌بندی آن، به‌صورت ترکیب شاخص‌ها گویای آن است که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده است. همچنین میانگین عامل اقتصادی برابر با ۲/۷۳، عامل اجتماعی با ۳/۰۵، عامل زیرساختی با ۲/۵۳، عامل نهادی با ۲/۶۰ و عامل محیطی با ۳/۸۷، نشان‌دهنده آن است که منطقه مورد مطالعه به‌لحاظ عوامل اجتماعی و محیطی وضعیت مناسبی دارد و در سایر عوامل به‌خصوص عوامل

جدول ۷. برخورداری از پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های روستایی

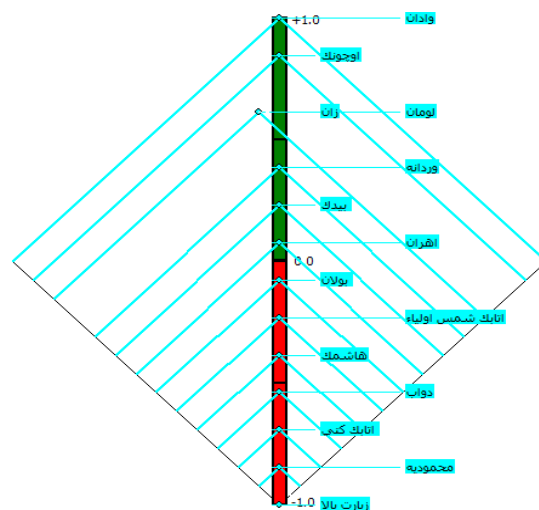
مبنای آزمون = ۳							وضعیت ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های دهستان جمع آبرود
فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	T	
حد بالا	حد پایین						
-۰/۲۳	-۰/۳۰	-۰/۲۶	۲/۷۳	۰/۰۰۱	۳۰۹	-۱۶/۴۵	عامل اقتصادی
۰/۰۹	۰/۰۱۴	۰/۰۵	۳/۰۵	۰/۰۰۱	۳۰۹	۲/۶۹	عامل اجتماعی - فرهنگی
-۰/۴۲	-۰/۵۰	-۰/۴۶	۲/۵۳	۰/۰۰۱	۳۰۹	-۲۱/۷۰	عامل کالبدی - زیرساختی
-۰/۳۵	-۰/۴۴	-۰/۳۹	۲/۶۰	۰/۰۰۱	۳۰۹	-۱۸/۰۲	عامل نهادی
۰/۹۴	۰/۷۹	-۰/۸۷	۳/۸۷	۰/۰۰۱	۳۰۹	۲۳/۰۳	عامل محیطی
-۰/۰۳	-۰/۰۹	-۰/۰۶	۲/۹۳	۰/۰۰۱	۳۰۹	-۴/۴۸	مجموع شاخص‌ها

مطالعه از میانگین مجموعه عامل‌ها (اقتصادی، اجتماعی، نهادی، کالبدی و محیطی) استفاده شد. نتایج تکنیک پرومته نشان داده که روستاهای وادن با جریان خالص ۱، اوچونگ با ۰/۸۴ و لومان و زان با ۰/۶۱ به ترتیب از وضعیت مناسب‌تری برخوردارند (جدول ۸).

دهستان جمع آبرود شامل ۱۴ روستا می‌باشد. جهت رتبه‌بندی روستاهای مذکور به‌لحاظ پتانسیل‌های توسعه از تکنیک پرومته استفاده شد. مقادیر تکنیک پرومته بین ۱+ تا ۱- متغیر است. هرچه جریان به ۱+ باشد، یعنی روستا از ارجحیت برتری برخوردار است و بالعکس. جهت رتبه‌بندی روستاهای مورد

جدول ۸. رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه به‌لحاظ پتانسیل‌های توسعه

رتبه	جریان مثبت	جریان منفی	جریان خالص	روستا
۱	۱	۰	۱	وادان
۳	۰/۷۶	۰/۱۵	۰/۶۱	لومان
	۰/۷۶	۰/۱۵	۰/۶۱	زان
۲	۰/۹۲	۰/۰۸۶	۰/۸۴	اوچونک
۴	۰/۶۹	۰/۳۰	۰/۳۸	وردانه
۵	۰/۶۱	۰/۳۸	۰/۲۳	بیدک
۶	۰/۵۳	۰/۴۶	۰/۰۷	اهران
۹	۰/۳۰	۰/۶۹	-۰/۳۸	هاشمک
۱۰	۰/۲۳	۰/۷۶	-۰/۵۳	دواب
۷	۰/۴۶	۰/۵۳	-۰/۰۷	بولان
۸	۰/۳۸	۰/۶۱	-۰/۲۳	اتابک شمس اولیاء
۱۱	۰/۱۵	۰/۸۴	-۰/۶۹	اتابک کتی
۱۲	۰/۰۷	۰/۹۲	-۰/۸۴	محمودیه
۱۳	۰	۱	-۱	زیارت بالا



شکل (۷). رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه به‌لحاظ پتانسیل‌های توسعه

میان مردم و مسؤولین، رضایت از بهداشت محیط و امکان سپردن سرمایه به دیگران، مابقی گویه‌ها میانگینی بالاتر از عدد ۳ را نشان می‌دهند (جدول ۹).

در ادامه به سنجش میزان احساس امنیت در بین ساکنان روستایی پرداخته شده است. میانگین به‌دست‌آمده از ۱۴ گویه مورد بررسی نشان می‌دهد که به‌جزء گویه‌های اعتقاد متقابل

جدول ۸. میزان امنیت ساکنان در مناطق روستایی

رتیف	گویه	امتیاز
۱	عدم وجود درگیری و نزاع میان اهالی	۳/۲۱
۲	اعتقاد متقابل میان مردم و مسؤولین	۲/۸۴
۳	عدم تنش‌های نژادی، قومی و گروهی	۳/۲۶
۴	وجود فرصت‌های تحصیلی و آموزشی یکسان برای عموم	۳/۸۹
۵	مشارکت مردم در انتخابات	۳/۸۰
۶	نبود نگرانی سرقت	۳/۴۷
۷	میزان امنیت در کوچه و خیابان‌ها	۳/۵۷
۸	رضایت از بهداشت محیط (دفع زباله، آلودگی آب و هوا و ...)	۲/۵۶
۹	تردد زنان به تنهایی در محیط روستا	۳/۱۷
۱۰	امکان سپردن سرمایه به دیگران	۲/۸۴
۱۱	حضور پلیس در محیط روستا در موارد ضروری	۳/۶۹
۱۲	امکان تنها فرستادن کودکان به مدرسه	۳/۶۳
۱۳	خالی گذاشتن منزل در طول شبانه‌روز	۳/۰۲
۱۴	نبود اعتماد در روستا	۳/۱۱

از ۰/۰۵ نشان‌دهنده امنیت بالا در منطقه مورد مطالعه دارد (جدول ۹).

در ادامه جهت سنجش استنباطی احساس امنیت در مناطق روستایی مورد مطالعه از آزمون تی تک‌نمونه‌ای پرداخته شده است. نتایج آزمون تی با میانگین ۳/۲۹ و سطح معناداری کمتر

جدول ۹. سنجش امنیت مناطق روستایی

مبنای آزمون = ۳							امنیت روستایی
فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	T	
حد بالا	حد پایین						
۰/۵۲	۰/۰۵۹	۰/۲۹	۳/۲۹	۰/۰۰۱	۳۰۹	۲/۷۱	امنیت

و احساس امنیت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و سطح توسعه‌یافتگی روستاها بر امنیت ساکنان تأثیرگذار است (جدول ۱۰)، بدین معنی هرچه توسعه در مناطق روستایی رشد یابد، امنیت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد.

در راستای بررسی ارتباط متقابل توسعه و احساس امنیت در بین ساکنان روستایی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. از آنجا که متغیرها از نوع فاصله‌ای هستند، از این آزمون استفاده شده است. نتایج نشان داد بین توسعه روستایی

جدول ۱۰. رابطه بین توسعه و احساس امنیت

Correlations			
		توسعه	احساس امنیت
توسعه‌یافتگی	سطح همبستگی	۱	۰/۵۷۱
	سطح معناداری	-	۰/۰۰۱
	فراوانی	۳۰۹	۳۰۹
احساس امنیت	سطح همبستگی	۰/۵۷۱	۱
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	-
	فراوانی	۳۰۹	۳۰۹

فرصت‌های گردشگری با ۳/۸۶، ظرفیت اشتغال دامداری با میانگین ۳، از دیدگاه پاسخگویان از بیشترین اولویت برخوردار هستند. در شاخص اجتماعی و فرهنگی نیز گویه‌های میزان باسوادی، جمعیت فعال، مشارکت، بالابودن انگیزه در بین

نتیجه‌گیری

در این تحقیق به سنجش رابطه متقابل توسعه و امنیت پرداخته شده است. نتایج توسعه اقتصادی نشان داده طبق میانگین به دست‌آمده گویه‌های فرصت‌های کارآفرینی کشاورزی با ۳/۹۷،

۱۰)، بدین معنی هرچه توسعه در مناطق روستایی رشد یابد، امنیت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد.

در راستای نتایج تحقیق پیشنهادهایی به شرح ذیل ارائه می‌شود:

- توجه به زیرساخت‌های فیزیکی اعم از حمل و نقل، اینترنت و ...

- توجه به فضاهای فراغتی و فراهم نمودن امکانات مربوط به آن.

- ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی به خصوص در بخش‌های کشاورزی و گردشگری.

- حضور مداوم پلیس در روستاها به خصوص روستاهای پرجمعیت جهت جلوگیری از هرگونه بروز ناامنی و جرم.

- توجه به سرمایه اجتماعی و تقویت آن در بین ساکنان روستایی.

- توجه مسؤولین مربوطه و نظرخواهی و مشارکت دادن مردم در طرح‌های عمرانی و اجتماعی.

- تقویت فرهنگ و آداب و سنت‌های روستایی.

- ایجاد روشنایی در نقاط کور روستاها جهت امنیت بیشتر.

- و ...

ملاحظات اخلاقی: در این پژوهش تمامی ملاحظات اخلاقی رعایت گردیده است.

تعارض منافع: نگارش این مقاله، فاقد هرگونه تعارض منافی بوده است.

سهم نویسندگان: برابر.

تشکر و قدردانی: ابراز نشده است.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین مالی انجام گرفته است.

جوانان روستایی و بالابودن سطح امنیت، از جمله نقاط قوت روستاهای مورد مطالعه هستند. وضعیت شاخص کالبدی و زیرساختی به لحاظ توسعه نشان‌دهنده وضعیت نامناسب است. شاخص نهادی نیز نشان می‌دهد که تنها جلب همکاری و مشارکت اهالی در تصمیم‌گیری‌ها تنها از میانگین متوسطی برخوردار است. نتایج شاخص محیطی گویای آن است که زمینه‌های اصلی توسعه روستایی که شامل خاک حاصل‌خیز و منابع آبی خدادادی است، فراهم می‌باشد. در ادامه جهت سنجش وضعیت شاخص‌ها از آزمون فریدمن استفاده شده است. نتایج آزمون فریدمن نشان می‌دهد که در مجموع ۱۳ شاخص از وضعیت مناسب‌تری برخوردار هستند. این شاخص‌ها که در حوزه اقتصادی، اجتماعی و محیطی می‌باشند، علاوه بر ارزیابی وضعیت پتانسیل‌ها و رتبه‌بندی آن، به صورت ترکیب شاخص‌ها گویای آن است که سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ بوده است. همچنین میانگین عامل اقتصادی برابر با ۲/۷۳، عامل اجتماعی با ۳/۰۵، عامل زیرساختی با ۲/۵۳، عامل نهادی با ۲/۶۰ و عامل محیطی با ۳/۸۷، نشان‌دهنده آن است که منطقه مورد مطالعه به لحاظ عوامل اجتماعی و محیطی وضعیت مناسبی دارد و در سایر عوامل به خصوص عوامل کالبدی و نهادی نیازمند توجه بیشتری است. میانگین مجموع شاخص‌ها نیز ۲/۹۳ محاسبه شده است. بر این اساس بایستی ضعف‌ها و تهدیدات موجود در زمینه توسعه روستایی را شناسایی و آن‌ها را مرتفع ساخت. باتوجه به ظرفیت‌های محیطی و اجتماعی با رفع مشکلات اقتصادی، کالبدی و نهادی و ارائه راهکارهای مناسب می‌توان به ایجاد و توسعه روستایی منطقه امیدوار بود. جهت رتبه‌بندی روستاهای مورد مطالعه، نتایج تکنیک پرومته نشان داده که روستاهای وادن با جریان خالص ۱، اوچونگ با ۰/۸۴ و لومان و زان با ۰/۶۱ به ترتیب از وضعیت مناسب‌تری برخوردارند.

در راستای بررسی ارتباط متقابل توسعه و احساس امنیت در بین ساکنان روستایی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. از آنجا که متغیرها از نوع فاصله‌ای هستند، از این آزمون استفاده شده است. نتایج نشان داد بین توسعه روستایی و احساس امنیت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و سطح توسعه‌یافتگی روستاها بر امنیت ساکنان تأثیرگذار است (جدول

منابع و مأخذ

- اطاعت، جواد و موسوی، سیده‌زهرا (۱۳۹۰). «رابطه متقابل امنیت ناحیه‌ای و توسعه‌یافتگی فضاهای سیاسی با تأکید بر سیستان و بلوچستان». *فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک*، ۷(۲۱): ۷۰-۸۷.
- امانپور، سعید (۱۳۹۷). «سنجش رابطه بین توسعه شهری و احساس امنیت اجتماعی شهروندان (مورد مطالعه: کلان‌شهر اهواز)». *پژوهش‌نامه جغرافیای انتظامی*، ۶(۲۲): ۱۱۱-۱۳۶.
- امیری، علی؛ آموزگار، سارا و عارفی، مسلم (۱۳۹۹). «تبیین رابطه بین سطوح توسعه‌یافتگی و امنیت در استان‌های ایران». *فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۰(۴۰): ۱۵-۳۴.
- برقی، حمید؛ قنبری، یوسف؛ کمان‌باز، معصومه و حسین‌زاده سورشجانی، نسیم (۱۴۰۱). «تحلیل رابطه سطح شاخص‌های کیفیت زندگی روستاییان و توسعه روستایی (موردی: بخش جزینگ شهرستان زهک)». *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۴(۴): ۱۳۹۷-۱۴۱۳.
- حیدری ساربان، وکیل (۱۳۹۵). «تبیین رابطه پایداری اقتصادی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی شهرستان اردبیل». *فصلنامه انتظام اجتماعی*، ۸(۴): ۳۳-۵۸.
- حیدری ساربان، وکیل؛ باختر، سهیلا و خوش‌رفتار، عبدالرضا (۱۳۹۷). «تحلیل امنیت اجتماعی و اثرات آن در توسعه گردشگری شهرستان اسلام‌آباد غرب». *فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی*، ۵(۳): ۳۸۳-۳۹۵.
- رضازاده، زهره؛ شاطری، مفید و راستی، عمران (۱۳۹۳). «اقدامات توسعه‌ای و نقش آن در تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی (مطالعه موردی: کمربند سبز دشت خوشاب، مرز خراسان جنوبی با افغانستان)». *فصلنامه مطالعات فرهنگی - اجتماعی خراسان*، ۹(۱): ۴۹-۷۲.
- ریاحی، وحید؛ عزیزی، سمیه و نصیری، سعید (۱۴۰۰). «سنجش مفهوم توسعه روستایی با تأکید بر دیدگاه روستاییان (موردی: شهرستان دماوند)». *مجله توسعه محلی (روستایی - شهری)*، ۱۳(۱): ۱۱۹-۱۴۵.
- زالی، نادر؛ حیدری، صفورا و ابی‌زاده، سامان (۱۴۰۰). «بررسی رابطه متقابل امنیت و توسعه در مناطق مرزی ایران (موردی: استان سیستان و بلوچستان)». *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۳(۳): ۱۱۴۳-۱۱۶۳.
- قادرمرزی، حامد؛ محمدی، پروانه؛ محمدی، رامین و سالاروند، اسماعیل (۱۴۰۲). «تحلیل مؤلفه‌های توسعه روستایی از دیدگاه جامعه محلی با تأکید بر کیفیت زندگی مطلوب (مورد مطالعه: شهرستان دهگلان)». *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای اقتصادی*، ۴(۱۱): ۸۵-۱۰۱.
- مختاری چلچله، صادق (۱۳۹۴). *تحلیل اثربخشی توسعه بر امنیت منطقه‌ای (موردی: استان خوزستان)*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، اهواز: دانشگاه شهید چمران.